การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ทางทันตกรรมจัดฟัน ของนักศึกษาทันตแพทย์ ในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติงานคลินิก ด้วยการสัมมนาผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์

Dental Students' Orthodontic Learning Efficiency Development through Applied Dialogue Seminar

ธนพรรณ วัฒนชัย[1], วิรัช พัฒนาภรณ์[1]
[1]สาขาวิชาทันตกรรมจัดฟัน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Tanapan Wattanachai[1], Virush Patanaporn[1]
[1]Division of Orthodontics, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University

ชม. ทันตสาร 2558; 36(2) : 121-130
CM Dent J 2015; 36(2) : 121-130

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรู้ทางทันตกรรมจัดฟันที่มุ่งนำทฤษฎีไปใช้ปฏิบัติงานในคลินิก ด้วยการสัมมนาผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์

วัสดุและวิธีการ รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนในกลุ่มนักศึกษาทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชั้นปีที่ 6 จำนวน 87 คน ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาคลินิกทันตกรรมจัดฟัน แบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 10-12 คน เพื่อเข้าร่วมการสัมมนา แต่ละกลุ่มเข้าร่วมการวิจัย3ครั้ง ครั้งแรกทำการสอบประเมินความรู้ก่อนการสัมมนา หลังจากนั้นชี้แจงเนื้อหาที่จะสัมมนา ได้แก่ความรู้ทั้งทางทฤษฎี

Abstract

Objective: To study student achievement and satisfaction in orthodontic learning by seminar through applied dialogue technique.

Materials and methods: This study was classroom action research performed with 87 sixth year dental students who enrolled in an orthodontic clinical case seminar at the Faculty of Dentistry, Chiang Mai University. The students were divided into small group of 10-12 students. Each group had 3 meetings. On the first meeting, the pre-test was done at the beginning of this meeting. Then, all

Corresponding Author:

ธนพรรณ วัฒนชัย
สาขาวิชาทันตกรรมจัดฟัน คณะทันตแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 50200

Tanapan Wattanachai
Division of Orthodontics, Faculty of Dentistry,
Chaing Mai University, Chiang Mai 50200, Thailand.
E-mail: ***tanapandent@gmail.com***

และทางคลินิกทันตกรรมจัดฟัน รวมถึงอธิบายหลักการของสุนทรียสนทนา ครั้งที่สองเป็นการสัมมนาด้วยกรณีศึกษาผู้ป่วย โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์โดยผู้สอน 1 ท่าน หลังการสัมมนาให้นักศึกษาเขียนรายงานสะท้อนความคิด ครั้งที่สามเป็นการสอบประเมินความรู้ และประเมินความพึงพอใจหลังการสัมมนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และใช้การทดสอบ Wilcoxon Signed Rank Test ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนสอบ

ผลการศึกษา นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้น ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบหลังการสัมมนามากกว่าก่อนการสัมมนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสัมมนาทันตกรรมจัดฟันผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์อยู่ในระดับพอใจมาก นักศึกษาสะท้อนถึงประโยชน์ของการสัมมนานี้ต่อกระบวนการการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง เช่น ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น กระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ และช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีทันตกรรมจัดฟันไปใช้ปฏิบัติงานในคลินิกได้

บทสรุป การสัมมนาด้วยสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีขึ้นและให้ความพึงพอใจกับผู้เรียนมาก

คำสำคัญ: การจัดกระบวนการเรียนรู้ สุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ ผลสัมฤทธิ์ ความพึงพอใจ ทันตกรรมจัดฟัน

students were oriented about the contents of seminar; theoretical and clinical orthodontics and the contents of dialogue. The second meeting was the seminar by one facilitator. Applied dialogue was used through the period of the seminar, providing the student participating; asking, answering and suggestion. The students were assigned to report the learning reflection after this seminar. The last meeting was for the post-test and evaluation of learning satisfaction. Data were conducted with descriptive analysis. Wilcoxon Signed Rank Test was used to analyze pre-test and post-test score. A p-value of less than 0.001 was considered statistically significant.

Results: The students' knowledge achievement was improved. The mean post-test score was higher than the mean pre-test score significantly at $P<0.001$. The average dental students' satisfaction towards the orthodontic learning by seminar through applied dialogue technique was high. Students reflected the benefits of this learning method on their learning ability and self-development, for example; promoting facilitator-learner intercommunication, providing better understanding in orthodontics, enhancing their analytical thinking and encouraging the students to apply theoretical knowledge to clinical practice.

Conclusion: Seminar through applied dialogue technique improved students' orthodontic learning achievement and contributed to high students' satisfaction towards this learning method.

Keywords: Learning method, Applied dialogue Achievement, Satisfaction, Orthodontics

บทนำ

การเรียนการสอนวิชาทันตกรรมจัดฟันจะประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยสอนภาคทฤษฎีเป็นการบรรยายโดยผู้สอนคนเดียวและนักศึกษาเข้าชั้นเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ในขณะที่นักศึกษาทันตแพทย์เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 4 และ 5 และจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติเป็นกลุ่มเล็กในคลินิกทันตกรรมจัดฟันในกระบวนวิชา 402601 เมื่อนักศึกษาเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 6 โดยเนื้อหากระบวนวิชาทั้งหมดเกี่ยวกับความรู้เรื่องการสบฟันปกติ การสบฟันผิดปกติ สาเหตุของการสบฟันผิดปกติต่าง ๆ การตรวจวินิจฉัย การวิเคราะห์และการวางแผนการรักษาทางทันตกรรมจัดฟัน[1] โดยคณาจารย์ของภาควิชา แต่ผู้วิจัยพบว่า เมื่อนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 เข้าปฏิบัติงานในคลินิกเพื่อตรวจวินิจฉัย วิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยและวางแผนการรักษาผู้ป่วยทางทันตกรรมจัดฟันในผู้ป่วยจริง เกิดปัญหาไม่สามารถนำทฤษฎีมาใช้ปฏิบัติงานจริงได้อย่างเหมาะสม นักศึกษาชั้นปีที่ 6 ยังไม่มีความเข้าใจชัดเจนในเรื่องการตรวจวินิจฉัย การวิเคราะห์แบบจำลองฟันในผู้ป่วยจริง รวมทั้งการวิเคราะห์ภาพรังสีกะโหลกศีรษะใบหน้าด้านข้างของผู้ป่วย ไม่สามารถประมวลเพื่อใช้ในการวางแผนการรักษาผู้ป่วยได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ในการตรวจวินิจฉัยผู้ป่วย การวิเคราะห์และการวางแผนการรักษาทางทันตกรรมจัดฟันของนักศึกษาชั้นปีที่ 6 ทุกคนในปีการศึกษา 2553 โดยการสัมมนาขณะที่นักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 กลุ่มนี้เข้ามาปฏิบัติงานเป็นกลุ่มเล็กในคลินิกทันตกรรมจัดฟัน เพื่อให้นักศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้อย่างทั่วถึง ผู้วิจัยจึงจัดเวลาส่วนหนึ่งของกระบวนวิชาภาคปฏิบัติในคลินิก 402601 นี้เพื่อทำการสัมมนากลุ่มเล็ก เป็นการเตรียมนักศึกษาสู่การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งนักศึกษาเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 10-12 คน ทำการสัมมนาโดยใช้วิธีสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์

รูปแบบการเรียนการสอนที่มีอยู่ในปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ การเรียนการสอนแบบกลุ่มใหญ่ และการเรียนการสอนแบบกลุ่มเล็ก โดยการเรียนการสอนแบบกลุ่มใหญ่ (large group teaching) มักพบในการศึกษาขั้นสูงโดยเฉพาะสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการเรียนการสอนวิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมและมีประสิทธิภาพอย่างมากในการสอนผู้เรียนจำนวนมาก นำเสนอความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน ถ่ายทอดข้อมูลหรือทักษะต่าง ๆ ที่เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยากได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับในสังคมการศึกษา และประหยัดค่าใช้จ่าย แม้วิธีนี้จะไม่มีผลดีนักต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากผู้สอนไม่สามารถเข้าถึงความแตกต่างหรือความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละคนได้ ดังนั้นผู้เรียนจึงมักขาดสมาธิหรือไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน การถ่ายทอดความรู้จะเป็นลักษณะที่ผู้เรียนรับข้อมูลอย่างเดียว (passive) มีโอกาสจำกัดในการตั้งคำถาม และคำถามของผู้เรียนเพียงหนึ่งคนก็มักไม่ได้รับความสนใจจากผู้เรียนคนอื่น ๆ นอกจากนั้นโอกาสในการพัฒนาจะค่อนข้างจำกัดเนื่องจากการตอบกลับที่ล่าช้า[2] ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้ควบคุมกระบวนการเรียนการสอนซึ่งอาจมีการปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นได้บ้าง การเรียนการสอนแบบกลุ่มใหญ่อาทิ การเรียนการสอนแบบบรรยาย(lecture)[3] ซึ่งเป็นการเรียนการสอนทันตกรรมจัดฟันภาคทฤษฎีให้กับนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 4 และ 5 สำหรับจำนวนของผู้เรียนในกลุ่มใหญ่ค่อนข้างมีความหลากหลาย โดยผู้สอนที่เคยสอนผู้เรียนจำนวน 400 คนในชั้นเรียน มักคิดว่าจำนวนผู้เรียน 50 คน เป็นการเรียนการสอนแบบกลุ่มเล็ก ในขณะที่ผู้สอนที่เคยสอนผู้เรียนจำนวนประมาณ 50 คน จะตัดสินว่าจำนวนนักเรียน 5-10 คนเป็นการเรียนการสอนในกลุ่มเล็ก[4] การเรียนการสอนแบบกลุ่มเล็ก (small group teaching) เป็นการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมากในปัจจุบันเนื่องจากเป็นการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา และผู้สอนสามารถเข้าถึงนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง โดยรูปแบบที่สามารถพบได้บ่อย อาทิ การสัมมนา (seminar) และการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นพื้นฐาน (problem based learning) กล่าวคือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีผู้สอนและผู้เรียนกลุ่มเล็ก ๆ ภายใต้หัวข้อหรือปัญหาในการอภิปราย[5] การเรียนการสอนแบบกลุ่มเล็กที่เหมาะสมโดยทั่วไปควรมีผู้เรียนประมาณ 5-8 คน การเรียนการสอนแบบกลุ่มเล็กยังคงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ เป็นการเรียนการสอนที่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเรียนรู้ระดับสูงทำให้ผู้เรียนสามารถเก็บความรู้ได้นาน ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน แรงกระตุ้นในการเรียนจะมาจากตัวผู้เรียนเองมิใช่ผู้สอน อย่างไรก็ตาม การรับส่งข้อมูลในกลุ่มย่อยมักล่าช้า และยังเป็นการยากที่จะประเมินศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนราย

บุคคลโดยแยกจากศักยภาพของกลุ่มโดยรวม นอกจากนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มเล็กยังต้องการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงและต้องมีการวางแผนและจัดการอย่างระมัดระวังในกรณีที่มีผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น[5]

กระบวนการสุนทรียสนทนา (Dialogue) มาจากแนวคิดของเดวิด โบห์ม นักวิทยาศาสตร์ควอนตัมฟิสิกส์ เป็นการพูดคุยโดยไม่มีวาระ ไม่มีการกำหนดหัวข้อหรือเป้าหมายปราศจากผู้นำ เน้นความเป็นอิสระและอยู่ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย โดยทั่วไปแนะนำให้ผู้คนในวงสนทนาล้อมเป็นวงกลมเพื่อให้ช่วยสื่อสารกันได้ง่าย การสนทนาลักษณะนี้ทุกคนในวงสนทนาจะมีส่วนร่วมในการสื่อสาร สามารถพูดอะไรก็ได้ถามอะไรก็ได้ สามารถเสนอความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาและเสมอภาค แต่ไม่อนุญาตให้มีการโต้แย้งหรือสนับสนุน ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งกัน ผู้ร่วมสนทนาต้องเฝ้าสังเกตอารมณ์ของตนเองขณะที่ได้ยินเสียงของทุกคนที่อยู่ในวงสนทนา รวมทั้งเสียงของตนเองด้วย ก่อให้เกิดการจุดประกายความคิดและสามารถต่อยอดไปสู่ความคิดที่มีคุณค่าต่อทั้งตนเองและสังคม[6] สุนทรียสนทนาประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ประการได้แก่ ความเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง (respecting) เป็นการตระหนักในความเสมอภาค และความไม่รู้ทั้งหมดของตนเอง นำไปสู่การฟังอย่างตั้งใจ (deep listening) ฟังอย่างมีสมาธิ จากนั้นใช้เวลาและวิจารณญาณ โดยไม่ตัดสินหรือด่วนสรุปใด ๆ ต่อสิ่งที่ได้รับฟัง (suspending) เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบสิ่งที่ได้ฟังอย่างเป็นเหตุเป็นผล และท้ายที่สุดนำไปสู่การเปิดเผยเสียงจากภายในของตนเอง (voicing) มีอิสระเสรีในการแสดงความคิดเห็นของตน โดยไม่ถือว่าความคิดเห็นที่ต่างไปจากตนเป็นความคิดที่ผิด เป็นการเปิดโลกทัศน์ของผู้เข้าร่วมการสนทนากว้างขึ้น เกิดการรับรู้สิ่งใหม่ ๆ[6,7,8] แต่อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ไม่ได้จัดตามกระบวนการสุนทรียสนทนาตามแนวคิดดั้งเดิมอย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากการสัมมนาทันตกรรมจัดฟันเป็นการสัมมนาทางวิชาการ จุดประสงค์หลักคือการเรียนรู้ที่ยังต้องคงความครบถ้วนของเนื้อหาความรู้ของการสัมมนาภายในระยะเวลาอันจำกัด จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดหัวข้อการสนทนาอย่างชัดเจน อีกทั้งมีวิทยากรกระบวนการ (facilitator) เป็นผู้นำประเด็นการสนทนา และมีข้อสรุปเนื้อหาสาระจากการสัมมนา แต่ยังคงเป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการที่สำคัญทั้ง 4 ประการของสุนทรียสนทนาให้เหมาะสมกับข้อจำกัดดังกล่าว จึงให้คำจำกัดความรูปแบบการสนทนานี้ว่าเป็นสุนทรีย-สนทนาแบบประยุกต์ โดยสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ที่ใช้ในการสัมมนาทันตกรรมจัดฟันให้กับนักศึกษาทันตแพทย์ในครั้งนี้ ยังคงหลักการของการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดร่วมกันอย่างเสมอภาค รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการใช้สุนทรียสนทนาอย่างมีข้อจำกัดแต่ยังคงคุณค่าของหลักการดั้งเดิม[6] โดยมุ่งหวังให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในบรรยากาศผ่อนคลายและมีความสุขของนักศึกษา

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจในการเรียนรู้ทางทันตกรรมจัดฟัน โดยการสัมมนาผ่านกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาคลินิกทันตกรรมจัดฟัน 402601 จำนวน 87 คน เพศหญิง 50 คน เพศชาย 37 คน แบ่งนักศึกษาเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 10-12 คน คละชายและหญิง โดยนักศึกษาทุกคนรับทราบเงื่อนไขการเข้าชั้นเรียนวิชานี้แล้วว่าจะมีการทดสอบความรู้ทฤษฎีทางทันตกรรมจัดฟันเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ประวัติ การตรวจวินิจฉัย การวิเคราะห์ภาพรังสีและแบบพิมพ์ฟันของผู้ป่วย ตลอดจนการวางแผนการรักษาทางทันตกรรมจัดฟัน ที่ได้เรียนจากกระบวนวิชาบรรยายที่ผ่านมาในชั้นปีที่ 4 และ 5 ในครั้งแรกของการเข้าชั้นเรียน

การวิจัยประกอบด้วยการดำเนินการ 3 ครั้ง โดย**ครั้งที่หนึ่ง**จะเป็นการสอบประเมินความรู้ เก็บคะแนนก่อนการสัมมนา ด้วยข้อสอบกรณีศึกษาผู้ป่วย (case study) และการปฐมนิเทศ ใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ชม.โดยอาจารย์ผู้สอน1ท่าน อธิบายความหมาย ที่มาของกระบวนการสุนทรียสนทนา แนะนำบทบาทของนักศึกษาในการสัมมนาโดยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ **ครั้งที่สอง**เป็นการสัมมนาทันต-กรรมจัดฟันด้วยกรณีศึกษาผู้ป่วยหนึ่งราย เน้นการเชื่อมโยงความรู้ทฤษฎีจัดฟันมาสู่การใช้งานทางคลินิก โดยอาจารย์ผู้สอนท่านเดิม ด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ เนื้อหาเกี่ยวกับการตรวจและการวินิจฉัยส่วนต่าง ๆ ทั้งศีรษะใบหน้าและภายในช่องปาก ทำการวิเคราะห์แบบจำลองฟัน ภาพรังสีกะโหลกศีรษะและใบหน้าด้านข้าง แล้วสรุปลักษณะ

การสบฟันผิดปกติจากการตรวจภาพถ่ายใบหน้า ภาพถ่ายในช่องปากและแบบจำลองฟันจริง รวมถึงผลวิเคราะห์ภาพรังสีของผู้ป่วยรายนั้นด้วย โดยผู้สอนในบทบาทของวิทยากรกระบวนการ เป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เสนอคำถามในประเด็นดังกล่าวข้างต้น ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้คิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และตอบคำถาม โดยอาศัยความรู้ทางทฤษฎีทันตกรรมจัดฟัน ผสมผสานกับความรู้และประสบการณ์ทางคลินิก ยกตัวอย่างเช่น ถามคำถามว่า การวางแผนการรักษาให้แก่ผู้ป่วยรายนี้ให้ถูกต้องตรงกับอาการสำคัญของผู้ป่วย ควรสัมภาษณ์ผู้ป่วยอย่างไร ต้องอาศัยข้อมูลอะไรบ้าง ถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสมมาตรของใบหน้าผู้ป่วย ถามคำถามว่าใช้วิธีอย่างไร มีจุดอ้างอิงใดบนใบหน้าที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ดังกล่าว ต้องมีการใช้ภาพรังสีช่วยในการวิเคราะห์หรือไม่ อย่างไร ถามเกี่ยวกับวิเคราะห์ภาพรังสีในผู้ป่วยรายนี้ว่าผู้ป่วยมีความผิดปกติในแนวระนาบใด ระหว่าง แนวดิ่ง แนวขวาง หรือแนวหน้าหลัง พิจารณาจากค่ามุมใดบ้าง รวมถึงการวิเคราะห์แบบจำลองฟันทำอย่างไร ให้นักศึกษาประเมินโดยสรุปแผนการรักษาว่าต้องมีการถอนฟันเพื่อการจัดฟันในผู้ป่วยกรณีศึกษานี้หรือไม่ และควรเป็นซี่ใดบ้าง โดยให้นักศึกษาแต่ละคนมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม อาจารย์ผู้สอนต้องเปิดใจสำหรับคำตอบของนักศึกษาแต่ละคน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อธิบายถึงเหตุผลของคำตอบนั้น ๆ ทำการกระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิดด้วยตัวเอง และกระตุ้นเตือนนักศึกษาที่จับกลุ่มคุยแยกด้วยการเรียกชื่อเล่นของนักศึกษาให้แสดงความคิดเห็นต่อคำถาม แล้วตั้งคำตอบที่แตกต่างกันที่นักศึกษาแต่ละคนได้ตอบไว้นั้นให้เป็นตัวเลือกรวมทั้งให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มร่วมกันคิดและช่วยตอบคำถามในกรณีที่นักศึกษาคนเดียวไม่สามารถหาคำตอบได้ จากนั้นผู้สอนจะทำการสรุปโดยเฉลยตัวเลือกที่มาจากคำตอบต่าง ๆ ของนักศึกษาที่เป็นข้อที่ถูกต้อง พร้อมกับทำการปฏิบัติจริงแสดงวิธีทำการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ของผู้ป่วยกรณีศึกษานั้น ตามคำถามต่าง ๆ ที่ได้ถามไปพร้อม ๆ กับนักศึกษา ให้นักศึกษาได้เห็นการปฏิบัติจริง บรรยากาศการสัมมนาเป็นแบบผ่อนคลาย อาจารย์และนักศึกษาให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีสมาธิในการฟัง กล้าถามและกล้าแสดงความคิดเห็น ทุกคนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยไม่เห็นว่าความคิดเห็นที่แตกต่างเป็นความคิดที่ผิด และท้ายที่สุด อาจารย์ผู้สอนได้มีการสรุปคำตอบที่เป็นความเข้าใจร่วมกันของกลุ่มสัมมนา ใช้เวลาสัมมนาทั้งสิ้น 2.5 ชม. หลังการสัมมนานักศึกษาทุกคนได้รับมอบหมายให้เขียนรายงานสะท้อนความคิดถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการสัมมนาที่ผ่านมา และสิ่งที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในอนาคตเมื่อนักศึกษาจบไปเป็นทันตแพทย์ โดยใช้เวลานอกชั้นเรียนในการเขียนรายงาน **ครั้งที่สาม**จะมีการสอบประเมินความรู้หลังการสัมมนาโดยใช้ข้อสอบชุดเดิม และตอบแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสัมมนาถึงประโยชน์ ปัญหา และอุปสรรค ใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ชม.

เก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยใช้แบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการสัมมนา เป็นการใช้กรณีศึกษาผู้ป่วยซึ่งจำลองการปฏิบัติงานส่วนของการตรวจ วินิจฉัย และวางแผนการรักษาทางทันตกรรมจากผู้ป่วยจริงในคลินิก โดยให้ข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์ผู้ป่วยทางทันตกรรมจัดฟันและตอบคำถามเป็นรายข้อจากข้อมูลที่ให้ เก็บคะแนนเป็นรายข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน

เก็บข้อมูลความพึงพอใจโดยรายงานสะท้อนความคิดของนักศึกษาและแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่1 ประโยชน์ของการสัมมนาโดยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน 7 องค์ประกอบ ประเด็นที่ 2 ประโยชน์ของการสัมมนาโดยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ต่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียน จำนวน 11 องค์ประกอบ ทั้งนี้จะมีการให้ค่าน้ำหนักระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง ความพึงพอใจมาก ระดับ 3 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง ความถึงพอใจน้อย ระดับ 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด นอกจากนั้นประเมินความพึงพอใจจากรายงานสะท้อนความคิดของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้วยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการสัมมนาของนักศึกษาแต่ละคน ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และ Wilcoxan Signed Rank Test และยังมีการประเมินความพึงพอใจโดยจากแบบประเมินและการเขียนรายงานสะท้อนความคิดของนักศึกษา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาจะนำเสนอใน 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา คือผลการประเมินความรู้จากแบบประเมินความรู้ ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาจากแบบประเมินความพึงพอใจ และส่วนที่ 3 ผลรายงานสะท้อนความคิดของนักศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

การเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังการสัมมนาทางทันตกรรมจัดฟันด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ (รูปที่ 1) พบว่า คะแนนเฉลี่ยและค่ามัธยฐานหลังการสัมมนาของทุกกลุ่มมีค่ามากกว่าก่อนการสัมมนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ P<0.001 (ตารางที่ 1) โดยคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทุกคนก่อนการสัมมนาเท่ากับ 9.25±1.79 และค่ามัธยฐานเท่ากับ 10.00 ส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหลังการสัมมนามีค่าเท่ากับ 18.84±1.74 และค่ามัธยฐานเท่ากับ 18.00 (ตารางที่ 2)

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาจากแบบประเมินความพึงพอใจ

การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสัมมนาทางทันตกรรมจัดฟันด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ จากแบบสอบถามทั้งสิ้น 85 ชุด (นักศึกษา 2 คน ขาดการสัมมนา) ในประเด็นหลักที่หนึ่งคือประโยชน์ของการสัมมนาด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ต่อกระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 7 องค์ประกอบ (รูปที่ 1) เมื่อวิเคราะห์ผลค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาส่วนใหญ่พบว่า นักศึกษามากกว่า 80% ขึ้นไปแสดงความพึงพอใจ

ตารางที่ 1 *ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่ามัธยฐานก่อนและหลังการสัมมนาของนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 จำนวน 8 กลุ่ม*

Table 1 *Means, standard deviations and medians of the pre-test and the post-test scores of the sixth year dental students from each 8 groups*

กลุ่มที่	คะแนนสอบก่อนการสัมมนา (Pre-test)		คะแนนสอบหลังการสัมมนา (Post-test)		P*
	Mean ± S.D.	Median	Mean ± S.D.	Median	
1	7.55 ± 2.16	8.00	18.91 ± 1.04	19.00	0.003
2.	8.90 ± 1.70	10.00	19.73 ± 0.65	20.00	0.003
3.	9.82 ± 1.78	11.00	18.64 ± 2.62	19.00	0.003
4.	8.00 ± 1.33	8.00	17.90 ± 2.23	18.00	0.005
5.	9.82 ± 1.78	10.00	19.09 ± .83	19.00	0.003
6.	9.33 ± 0.98	10.00	19.50 ± 0.80	20.00	0.002
7.	10.55 ± 1.51	11.00	16.91 ± 2.02	18.00	0.003
8.	10.00 ± 0.82	10.00	20.00 0.00	20.00	0.004

*Wilcoxon signed rank test

ตารางที่ 2 *ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่ามัธยฐาน ของนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 รวมทุกกลุ่ม ก่อนและหลังการสัมมนา*

Table 2 *Means, standard deviations and medians of the pre-test and the post-test scores of the sixth year dental students from the total 8 groups*

คะแนน	Mean ± S.D.	Median	P*
Pre-test (n=87)	9.25 ± 1.79	10.00	<0.001
Post-test (n=87)	18.84 ± 1.74	18.00	

*Wilcoxon signed rank test

ระดับมากถึงมากที่สุด (ให้คะแนนความพึงพอใจระดับ 4 และ 5) สนับสนุนว่าการสัมมนาด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์มีประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในทั้ง 7องค์ประกอบ ยกเว้นประเด็นการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องที่มีนักศึกษาสนับสนุนในระดับความพึงพอใจมากถึงมากที่สุดจำนวน 77.70% ของนักศึกษาทั้งหมด สามองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุดได้แก่ (1) สุนทรียสนทนาช่วยส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากขึ้น (4.32 คะแนน) (2) สุนทรียสนทนาช่วยให้ต่อยอดความคิดจากบทเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว (4.25 คะแนน) และ (3) สุนทรียสนทนาช่วยเป็นสื่อกลางความเข้าใจระหว่างผู้เรียนและผู้สอน (4.20 คะแนน) ตามลำดับ

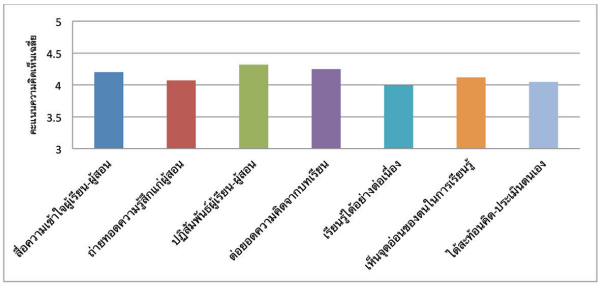

รูปที่ 1 *แผนภูมิแสดงค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อประเด็นประโยชน์ของการสัมมนาแบบสุนทรียสนทนาต่อกระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 7 องค์ประกอบย่อย*

Figure 1 *Comparison of satisfaction score for the benefits of orthodontic learning through applied dialogue seminar on the students' learning ability (7 components)*

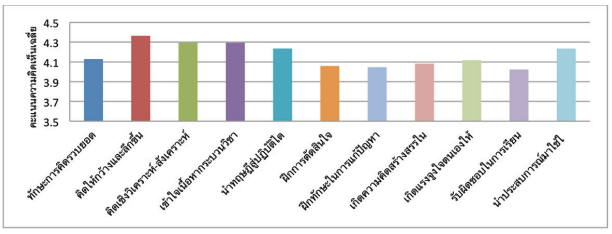

รูปที่ 2 *แผนภูมิแสดงค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อประเด็นประโยชน์ของการสัมมนาแบบสุนทรียสนทนาต่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียนทั้ง 11 องค์ประกอบย่อย*

Figure 2 *Comparison of satisfaction score for the benefits of orthodontic learning through applied dialogue seminar on the students' self-development (11 components)*

ในด้านประโยชน์ของกาสัมมนาด้วยกระบวนการสุนทรีย-สนทนาแบบประยุกต์ต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษานั้น (รูปที่ 2) เมื่อวิเคราะห์ผลคะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาส่วนใหญ่พบว่า นักศึกษาจำนวนมากกว่า 80% ขึ้นไปแสดงความพึงพอใจระดับมากถึงมากที่สุด (ให้คะแนนความพึงพอใจระดับ 4 และ 5) สนับสนุนว่าการสัมมนาด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในทั้ง 11 องค์ประกอบ โดยสามองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุดได้แก่ (1) สุนทรียสนทนานั้นช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาคิดกว้างและลึกขึ้น (4.36 คะแนน) (2) สุนทรียสนทนาช่วยส่งเสริมให้มีการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และสุนทรียสนทนาช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหากระบวนวิชามากยิ่งขึ้น (4.29 คะแนน เท่ากัน) (3) สุนทรียสนทนาฝึกความสามารถในการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติหรือใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสุนทรียสนทนาช่วยให้นำประสบการณ์จากการเรียนการสอนมาใช้ในการดำเนินชีวิตในอนาคตได้การปฏิบัติหรือใช้ในชีวิตประจำวันได้ (4.24 คะแนน เท่ากัน)

ส่วนที่ 3 ผลรายงานสะท้อนความคิดของนักศึกษา

- **สิ่งที่ประทับใจมากที่สุด** นักศึกษามีสิ่งประทับใจที่คล้ายกันคือ ประทับใจในตัวผู้สอน ซึ่งได้แก่ ความเป็นกันเอง การเปิดโอกาสในการซักถามและแสดงความคิดเห็น รวมถึงบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

"อาจารย์เป็นกันเอง ไม่ปิดกั้นความคิด ทำให้เรากล้าที่จะแสดงความเห็นและพูดออกมามากขึ้น" (D302)

"เป็นบรรยากาศที่ดีที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เน้นให้แต่ละคนได้คิด เปิดโอกาสให้แสดงความคิดของตนเองอย่างที่เข้าใจ โดยที่ไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด ซึ่งจะช่วยลดความวิตกกังวลลงได้มาก" (D504)

- **สิ่งที่เข้าใจเพิ่มขึ้น** นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหาความรู้เพิ่มขึ้น

"ได้ฝึกวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ป่วยในการวินิจฉัยเพื่อวางแผนการรักษาจาก Cephalometric analysis จากแบบจำลองฟัน แล้วนำมาประมวลว่าผู้ป่วยมีความผิดปกติในส่วนของฟันหรือขากรรไกร" (D208)

"การตรวจทางคลินิกผู้ป่วยทันตกรรมจัดฟันทั้ง extra-oral และ intraoral examination การวิเคราะห์ space condition การวิเคราะห์ภาพถ่ายรังสี cephalometric analysis การทำ Bolton's analysis และ Steiner's box มาใช้วางแผนการรักษาได้จริง" (D210, D311, D406, D701)

- **สิ่งที่ได้เรียนรู้**

"สุนทรียสนทนาทำให้เราสามารถเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง เพราะทำให้เรามีความตั้งใจในการที่จะแสดงความคิดเห็น หรือรับฟังผู้อื่นอย่างจริงใจ ซึ่งหากเป็นการบรรยายโดยทั่วไปจากอาจารย์ อาจทำให้เราหลุดจุดโฟกัสได้ จากที่เห็นนักศึกษาบางส่วนหลับอยู่เสมอ" (D306)

- **สิ่งที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคต**

"สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการให้การวินิจฉัย และวางแผนการรักษาทางทันตกรรมจัดฟันได้อย่างเหมาะสมแก่ผู้ป่วยได้" (D406)

"สัมภาษณ์ ตรวจทางคลินิกทั้งในและนอกปาก ภาพรังสี และวิเคราะห์แบบจำลองฟัน เพื่อทำการวินิจฉัยหาสาเหตุของความผิดปกติของฟัน ก่อนส่งต่อผู้ป่วยไปพบทันตแพทย์เฉพาะทาง" (D106)

"สิ่งสำคัญในการพูดคุยกับผู้ป่วยคือ การฟังอย่างตั้งใจ อย่าถือว่าตนเองเป็นหมอ มีความรู้มากกว่าจะต้องเป็นคนที่ถูกต้องเสมอ ควรให้เกียรติเขาโดยการรับฟังไม่ด่วนตัดสินว่าสิ่งนั้นถูกหรือผิด แม้ว่ามันจะไม่ตรงกับความรู้ที่เราได้เรียนมาก็ตาม" (D301)

"จะไม่มองคนไข้แค่ในฐานะหมอกับคนไข้เท่านั้น แต่ควรมองเป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์ ซึ่งหากทำได้อย่างนี้ จะทำให้เกิดการวางแผนการรักษาร่วมกัน ทำให้ได้ผลดีที่สุด เพราะเป็นความต้องการของผู้ป่วยเองด้วย" (D404)

- **ปัญหาและอุปสรรค**

"เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กันที่ค่อนข้างจะเสียเวลาถ้าคนในวงสนทนาไม่เตรียมตัวศึกษาหาความรู้มาก่อน" (D309)

"ใช้เวลานานไป ถ้าไม่มีสมาธิฟังหลุดออกจากประเด็นได้ง่าย" (D302)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย พบว่านักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 6 ทำคะแนนสอบหลังการสัมมนาได้ดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการสัมมนามากกว่าก่อนการสัมมนาอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากนักศึกษาเข้าใจเนื้อหาทันตกรรมจัดฟันได้ดีขึ้น ข้อสอบที่ใช้สอบก่อนและหลังการสัมมนาเป็นลักษณะของการจำลองกรณีศึกษาผู้ป่วยจริง การที่นักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนสอบหลังการสัมมนามากขึ้น สอดคล้องกับผลสะท้อนความคิดจากนักศึกษาที่ว่า นักศึกษามีความมั่นใจมากขึ้นว่าสามารถทำการปฏิบัติงานจริงในด้านการตรวจวินิจฉัยและวางแผนการรักษาผู้ป่วยจริงในคลินิกได้ ความสำเร็จส่วนหนึ่งเกิดจากการสัมมนาเป็นการเรียนการสอนกลุ่มเล็ก ซึ่งเปิดโอกาสผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นกว่าการเรียนในกลุ่มใหญ่ ทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ดีกว่าการสอนในกลุ่มใหญ่[5] อีกทั้งการสัมมนาเน้นการเชื่อมโยงความรู้จากภาคทฤษฎี มาสู่การนำมาใช้จริงในกรณีศึกษาผู้ป่วย ผนวกกับหลักการกระบวนการสุนทรียสนทนา เป็นสื่อกลางที่เน้นการรับฟัง การไม่ตัดสิน การให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน และความเสมอภาคในการสนทนา[6,7] ช่วยลดทอนความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาก่อเกิดความเท่าเทียม กล่าวคือทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น มีความกล้าที่จะซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอภิปรายในประเด็นที่ตนไม่เข้าใจ เกิดการสร้างองค์ความรู้ในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของ Exley และ Dennick[5] และ Sweet และคณะ[9] ซึ่งสนับสนุนข้อดีของการเรียนกลุ่มเล็กว่าสามารถสร้างเสริมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนในกลุ่มใหญ่ ทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะด้านการคิดเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และยังกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ผลการศึกษาในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Game และ Metcalfe[10] ที่สนับสนุนว่าการใช้สุนทรียสนทนาร่วมในการเรียนการสอน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน กล่าวคือต่างฝ่ายต่างเป็นทั้งผู้เรียนและผู้สอน ร่วมกันเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข ดังเห็นได้จากผลการประเมินความพึงพอใจและสิ่งที่นักศึกษารายงานสะท้อนคิด การเรียนรู้โดยการสัมมนาด้วยกระบวนการสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์นี้ยังสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้นการฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหา รวมทั้งสนับสนุนให้

ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสื่อการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้[11] ดังจะเห็นได้จากการสนทนาในการสัมมนาครั้งนี้ ซึ่งผู้สอนในบทบาทของวิทยากรกระบวนการจะนำคำถามสำคัญที่พบในการปฏิบัติงานจริง มากระตุ้นให้นักศึกษาฝึกคิดหาคำตอบ โดยให้นักศึกษาเชื่อมโยงเอาทฤษฎีที่ได้เรียนมาในกระบวนวิชาบรรยาย ประมวลและประยุกต์มาใช้ในการปฏิบัติจริงกับกรณีศึกษาผู้ป่วย ผู้สอนยังมีหน้าที่เป็นผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผ่อนคลาย สร้างความเป็นกันเองด้วยการเรียกนักศึกษาด้วยชื่อเล่นระหว่างการสัมมนา ผลดีของการใช้สุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ในการสัมมนาคือ ผู้เรียนสะท้อนความคิดว่าจะนำหลักการสำคัญของสุนทรียสนทนา อันเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของการเป็นทันตแพทย์ไปใช้ในการทำงานร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ และปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยในอนาคตเมื่อจบเป็นทันตแพทย์ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จต่อการเรียนการสอนด้วยสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ ได้แก่ การเตรียมการสัมมนาอย่างมีระบบและมีขั้นตอน การชี้แจงและอธิบายกระบวนการและกิจกรรมการสัมมนาให้แก่นักศึกษา ดังที่ได้ทำในการดำเนินการครั้งที่หนึ่งของการวิจัย สำหรับปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ นักศึกษายังไม่เข้าใจหลักการและกระบวนการสุนทรียสนทนาได้อย่างชัดเจน นักศึกษาบางคนอาจเบื่อหน่ายเนื่องจากการเรียนการสอนลักษณะนี้ใช้เวลานาน นักศึกษาบางคนมีความวิตกกังวลในการเสนอความคิดเห็นเพราะเกรงว่าถ้าตอบผิดจะทำให้ตนเองเสียหน้า และบางครั้งนักศึกษาบางคนอาจจับกลุ่มคุยกัน ทำให้สมาธิในการจับประเด็นการสนทนาไม่ดีเท่าที่ควร จึงเป็นบทบาทที่ท้าทายอย่างยิ่งของผู้สอนที่จะทำหน้าที่ชี้นำกลุ่มและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งอาจแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้โดยการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้ฝึกและมีประสบการณ์การใช้สุนทรียสนทนาแบบประยุกต์นี้ก่อนการใช้จริงในการเรียนการสอน และทำการสอนด้วยวิธีการนี้ซ้ำหลาย ๆ ครั้งในการสอนนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เห็นผลของการสอนวิธีนี้ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับแนวทางในการทำงานวิจัยต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการวิจัยโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนแบบสุนทรียสนทนาประยุกต์กับการเรียนการสอนในลักษณะอื่น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นในอนาคต

บทสรุป

จากการสัมมนาด้วยเทคนิคสุนทรียสนทนาแบบประยุกต์ พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยวิธีนี้ เพราะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาทันตกรรมจัดฟันมากขึ้น มีความสุขในการเรียนรู้ อีกทั้งผู้เรียนยังเห็นประโยชน์ของการนำสุนทรียสนทนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการเป็นทันตแพทย์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาทันตกรรมจัดฟันและทันตกรรมสำหรับเด็ก ที่ได้ให้การสนับสนุนในการจัดการนักศึกษาเพื่อการสัมมนา รวมทั้งอุปกรณ์และสถานที่สำหรับการสัมมนา ขอขอบคุณคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการทำงานวิจัย และขอขอบคุณ รศ.ดร.บุบผา อนันต์สุชาติกุล ที่ให้คำแนะนำในการออกแบบงานวิจัยและการเตรียมบทความ

เอกสารอ้างอิง

1. Faculty of Dentistry, Chiang Mai University. *Curriculum details in Doctor of Dental Surgery Program, Improved curriculum 2010*. Faculty of Dentistry Chiang Mai University, 2010 (in Thai).
2. UNC School of Medicine [URL of homepage on the internet]. North Carolina: The University; c2014. [cited 2015 Mar 7] University of North Carolina at Chapel Hill School of Medicine; [about 1 screen]. Available from: HYPER-LINK "http://www.med.unc.edu/md/for-faculty/teachingresources/choosing-teaching-strategies"
3. Multiprofessional Faculty Development [URL of homepage on the internet]. London: The faculty; c2012 [cited 2015 Mar 7]. Professional development department; [about 1 screen]. Available from: HYPER-LINK "http://www.facultylondondeanery.ac.uk/e-learning/improve-your-lecturing/large-group-teaching"

4. Surgenor P. *Teaching Toolkit: Large and small group teaching*. [monograph on the internet]. Dublin: University College Dublin; 2010, [cited 2015 Mar 7]. Available from: http://www.ucd.ie/t4cms/UCDTLT0021.pdf
5. Exley K, Dennick R. *Small group teaching: tutorials, seminars and beyond*. London: RoutledgeFalmer; 2004:1-5.
6. Petcharat P. *David Bohm on dialogue*. Bangkok: Suannganmena Publisher; 2011: 7-8, 63-66 (in Thai).
7. Wisit W. *Dialogue*. Bangkok: Suannganmena Publisher; 2005: 5, 26-29, 52 (in Thai).
8. Isaacs W. *Dialogue: the art of thinking together*. New York: Crown Business; 1999
9. Sweet J, Huttly S, Taylor I. Effective learning and teaching in medical, dental and veterinary education. London: Kogan Page Limited; 2003: 101-103
10. Game A, Metcalfe A. *Dialogue and team teaching*. Higher Education Research & Development 2009; 28(1): 45-57.
11. Office of the Natinal Education Commission. *The National Education Act.* Bangkok: Office of the National Education Commission Publisher; 1999: 7-9 (in Thai).